

Innhold

DEL 1

Innledning

Jorden blir urban - om byer og globale megatrender Erik Berg ————— 8

Byutvikling i klimautfordringens og usikkerhetens tid

Byplanlegging i usikkerhetens tid Marcin Sliwa ————— 20

Arktiske byer er truet Erik Berg ————— 24

Bedre byer uten utslipp Heidi Sørensen ————— 28

Klimaomstilling i praksis i Oslo Ellen S. de Vibe ————— 34

Mobilisering og samskaping

Pandemien truer jenters menneskerettigheter Anne M. Kaltenborn Lunde ————— 42

Ny byutviklingskraft med deltakelse og samskaping Kjersti Grut ————— 46

«Moving Mamas» for bedre levekår Maria d'Erasmio ————— 52

Din trygge bolig

Rimelige boliger og gode byområder Ellen S. de Vibe ————— 60

Oljefondet må stoppe boligspekulajon Odd Iglebæk ————— 66

Refleksjoner om program for bærekraftig boligutvikling Tore Kjøsterud ————— 72

Retten til byen

Retten til eiendom som drivkraft for sosial og økonomisk utvikling Helge Onsrud ————— 78

Bruk av byens rom: kan vi feile oss til suksess? Ellen S. de Vibe ————— 82

Kvinnerens plass Eva Storrusten ————— 88

Avslutning

Våre handlinger teller! Ellen S. de Vibe ————— 96

DEL 2

Innlegg på Habitat-dagen 5.10.2020

Addressing Systemic Poverty and Inequalities
in Cities – the Health Challenge Annie Wilkinson ————— 104

Not just a health emergency? But a Parallel Pandemic
of Human Rights, Accountability, and Governance Fionnuala Ni Aolain ————— 108

Dense Cities and Community Emergency Mobilisation Miloon Kothari ————— 110

DEL 3

Uttalelser og innspill

Uttalelse fra webinar «A Change of Mindset? Perspectives
on Place and Architecture as a Collective Art»: Ti handlingspunkter ————— 116

Kommentar til Etiklutvalgets rapport om Statens pensjonsfond utland ————— 119

Uttalelse om regjeringens handlingsplan for bærekraftsmålene ————— 120

Uttalelse til Utenrikskomiteen ang. forslag
om kutt i kjernebidrag til FNs bosettingsprogram ————— 126

Oljefondet må stoppe boligspekulajon

Odd Iglebæk

Arkitekt og journalist

Foto: La PAH / Plataforma de afectados por la hipoteca

Utfordring

En grunnleggende menneskerettighet er retten til en trygg bolig. Verden over undergraves denne rettigheten i akselererende tempo. Årsaken er særlig at stadig flere boliger omgjøres til privateide investeringsobjekter. Hvor vidt det bor mennesker i boligene er for investorene i prinsippet likegyldig. Det interessante for dem er avkastningen på deres kapital. Det gjelder også for det norske SPU-Oljefondet.

Retten til bolig for alle har vært en del av FN-fundamentet siden Menneskerettighetserklæringen ble vedtatt 1948. I artikkel 25 heter det: «Enhver har rett til en levestandard som er tilstrekkelig for hans og hans families helse og velvære, og som omfatter mat, klær, bolig og helseomsorg og nødvendige sosiale ytelser.»

1966 vedtok FN konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Retten til bolig ble utvidet fra tilstrekkelig til tilfredsstillende: «Konvensjonspartene anerkjenner retten for enhver til å ha en tilfredsstillende levestandard for seg selv og sin familie, herunder tilfredsstillende mat, klær og bolig, samt til fortløpende å få sin levemåte forbedret.» (Artikkel 11)

En ny utvidelse kom i 2015, med Fns 17 bærekraftsmål. Retten til tilfredsstillende bolig ble utvidet til også trygg bolig, se artikkel 11.1: «Innen 2030 sikre allmenn tilgang til tilfredsstillende og trygge boliger og grunnleggende tjenester til en overkommelig pris, og bedre forholdene i slumområder.»

Men, parallelt med at FN har bedret rettighetene til bolig, har verden også opplevd at boliger og eiendom mer og

«Hvor vidt det bor mennesker i boligene er for investorene i prinsippet likegyldig.»

mer er blitt markeds- og investeringsobjekter. Etter initiativer, fra særlig USA, startet Det internasjonale pengefondet (IMF) og Verdensbanken en global politikk med dette formålet tidlig på 1980 tallet.

Denne politikken har spredd seg, og etter bankkrise i 2007/-8, formelig eksploderte den. Verden har i dag tusenvis, sannsynligvis millioner av private aktører og selskaper. Og også trolig de fleste pensjons- og investeringsfond, og blant dem SPU-Oljefondet, ser mulighetene for inntjening.

Derfor har, særlig i storbyer bolig- og eiendomspriser fordoblet seg på få år, og dermed også avkastning på investerte midler. For å få til dette fordobles husleier og/eller banker tar over boligene dersom beboerne ikke lenger klarer løpende utgifter. Boliger kan selges på nytt eller leies ut til mer kapitalsterke interesser.

Drøfting og strategier

– Globalt kan 60-70 millioner mennesker bli kastet ut av sine boliger i perioden 2000-2020, som følge av denne spekulasjonspolitikken, oppsummerte professor Yves Cabannes på den norske Habitat-konferansen i 2016, og tilføyde:

– Dette er dramatisk ikke minst med tanke på at FNs millenniumsmål er å forbedre bolig og levekår for 100 millioner slumbeboere i samme tidsrom.

Allerede fra 2013 til 2014 kjøpte investeringselskaper eiendom og boliger for 600 milliarder USD i de 100

DEMONSTRASJONER MOT UTKASTELSER I SPANIA I 2019.